

Vleermuisonderzoek

Herontwikkeling Brede School te Riel

projectnr. 244329
revisie 01
5 november 2013

Opdrachtgever

Gemeente Goirle
T.a.v. de heer ir. F.H.M. Beurskens
Postbus 17
5055 AA Goirle

datum vrijgave	beschrijving revisie 01	goedkeuring	vrijgave
5 november 2013	Definitief	drs. ing. M.L..Braad	ir. M.L.M. Stabel

Colofon

Projectgroep bestaande uit:

drs. ing. M.L.(Michel) Braad
drs. L.C. (Linda) Smitskamp
H. de Graaf

Tekstbijdragen:

drs. L.C. (Linda) Smitskamp

Datum van uitgave:

5 november 2013

Contactadres:

Beneluxweg 7
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Copyright © 2013

Ingenieursbureau Oranjewoud

Niets uit deze uitgave mag worden vereenvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

	blz.
1	
Inleiding	3
1.1	
Aanleiding.....	3
1.2	
Werkwijze	3
2	
Resultaten	5
3	
Effectbeoordeling Flora- en faunawet.....	7
3.1	
Algemeen.....	7
3.2	
Vleermuizen.....	7
4	
Conclusie en Aanbevelingen	9
4.1	
Conclusie.....	9
4.2	
Tot slot.....	9
5	
Literatuur	11

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens om binnen het plangebied aan de Bernhardstraat te Riel in de gemeente Goirle, het scholencomplex met bijgebouwen te herontwikkelen. Om de ontwikkeling mogelijk te maken worden de aanwezige panden gesloopt en bomen gekapt (zie Afbeelding 1.1).

Afbeelding 1.1: Ligging van het plangebied Brede School te Riel.

Vanuit de Flora- en faunawet is de initiatiefnemer verplicht om op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied. In de opgestelde natuurtoets "Brede school de Vonder te Riel" (Oranjewoud, 2012) wordt aangegeven dat zwaar beschermde vleermuizen en vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied niet kunnen worden uitgesloten. Om te bepalen of de voorgenomen herontwikkeling in het plangebied een negatief effect heeft op deze beschermde soorten is een vleermuisonderzoek uitgevoerd om de aan- of afwezigheid vast te stellen. Deze kennis is noodzakelijk om met succes een ontheffingsprocedure te doorlopen en om gepaste mitigerende en compenserende maatregelen te kunnen formuleren.

Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten en staan vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt een zwaar afwegingskader.

1.2 Werkwijze

Het onderzoek naar vleermuizen is meerledig. Het betreft het inventariseren van zomer- en kraamverblijven, paarverblijven en zwermplaatsen alsmede vliegroutes en foerageergebied. De inventarisaties zijn uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol februari 2012 en maart 2013.

Tijdens het onderzoek is (gericht) gezocht naar jagende, trekkende, en zwermende vleermuizen. Daarnaast is ook gezocht naar paarterritoria en verblijfplaatsen. Eén van de avondbezoeken is vooraf gegaan door een zoektocht bij daglicht naar sporen die op het voorkomen van vleermuizen duiden (vleermuiskeutels, meststrepen, afgebeten insectenvleugels en vetsporen). Daarbij zijn ook holten, spleten en scheuren die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen doorzocht.

De vleermuisdetector is bij vleermuisonderzoek een onmisbaar apparaat. Met dit apparaat worden de ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar gemaakt. Door verschillen in klank, ritme en andere kenmerken is het mogelijk de verschillende soorten te onderscheiden en de aard van gedrag te bepalen.

Er is gewerkt met een Petterson D200 en D240x detector. De D200 was daarbij afgesteld tussen de 20 en 25 kHz en de D240x tussen de 40 en 45 kHz. Op die manier kunnen alle vleermuissoorten, waarvan het voorkomen in Nederland bekend is, worden ontvangen. Met de Petterson D240x detector kunnen tijdens het veldwerk opname worden gemaakt die achteraf geanalyseerd kunnen worden met behulp van het programma Batsound. Vooral voor de soorten van het geslacht *Myotis* is dit noodzakelijk om tot een zekere determinatie te komen.

Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het vleermuisonderzoek verspreid over het seizoen uitgevoerd. In totaal zijn zes veldbezoeken uitgevoerd in de periode augustus 2012 tot en met juli 2013. In onderstaande tabellen zijn de verschillende veldbezoeken per vleermuisperiode, inclusief de waarnemingsomstandigheden tijdens de bezoeken beschreven.

Zomer- en kraamverblijven van vleermuizen

In de periode van juni – juli 2013 heeft onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van zomerverblijven dan wel kraamverblijven van vleermuizen in het plangebied. Hiertoe is het plangebied viermaal bezocht. Twee van de bezoeken (in zowel juni als juli) hebben plaatsgevonden in de vroege morgen, van circa twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst. De overige twee bezoeken hebben plaatsgevonden in de avond van zonsondergang tot circa twee uur na zonsondergang. Een overzicht van deze bezoeken is opgenomen in Tabel 1.1.

Tabel 1.1: Overzicht veldbezoek zomer- en kraamverblijven.

Datum	Type onderzoek	Gemiddelde temperatuur	Wind	Neerslag	Bewolking
04-6-2013	zomer-/kraamverblijven	08°C	N-1	geen	80%
14-6-2013	zomer-/kraamverblijven	16°C	geen	geen	geen
09-7-2013	zomer-/kraamverblijven	20°C	geen	geen	geen
15-7-2013	zomer-/kraamverblijven	16°C	geen	geen	90%

Paarverblijven en zwermplaatsen van vleermuizen

In de periode van augustus – september 2012 is het plangebied tweemaal onderzocht. De bezoeken hebben plaatsgevonden in de avond, vanaf zonsondergang tot circa drie uur na zonsondergang. Hierbij is een tussenpoos van circa 20 dagen aangehouden. Een overzicht van de inventarisaties is weergegeven in Tabel 1.2.

Tabel 1.2: Overzicht paarverblijven en zwermplaatsen.

Datum	Type onderzoek	Gemiddelde temperatuur	Wind	Neerslag	Bewolking
26-8-2012	paarverblijven/zwermplaatsen	16°C	geen	geen	40%
26-9-2012	paarverblijven/zwermplaatsen	12°C	geen	geen	50%

Vliegroutes en foerageergebied

Simultaan met het onderzoek naar zomer- en kraamverblijven en de paarverblijven en zwermplaatsen is onderzoek verricht naar de eventueel in het plangebied aanwezige vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen.

Winterverblijven

Tijdens het onderzoek naar paarverblijven en zwermplaatsen is aandacht besteed aan de aanwezigheid van zwermende vleermuizen bij potentiële winterverblijven.

2 Resultaten

De waarnemingen van vleermuizen zijn te verdelen in zomer- en kraamverblijven, paarverblijven en zwermplaatsen, winterverblijven, vliegroutes en foerageerzones. Per onderdeel worden de waarnemingen hier beschreven.

Zomer- en kraamverblijven

In het plangebied zijn geen zomer- en kraamverblijven van vleermuizen aangetroffen. Tijdens de onderzoeken naar zomer- en kraamverblijven (juni-juli 2013) zijn de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis waargenomen.

De gewone dwergvleermuis was de talrijkste vleermuissoort in het plangebied gedurende deze periode; 23 exemplaren zijn waargenomen. De laatvlieger is 11 keer waargenomen in het plangebied en de gewone grootoorvleermuis en de rosse vleermuis zijn twee keer waargenomen.

Paarverblijven en zwermplaatsen

Twee veldbezoeken (augustus en september 2012) waren gericht op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en baltsende mannetjes. Baltsende mannetjes zijn in en nabij het plangebied niet aangetroffen, zwermgedrag is tevens niet waargenomen. Wel zijn gedurende het avondbezoek in augustus twee foeragerende gewone dwergvleermuizen en één laatvlieger waargenomen. In september is één foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen.

De verspreiding van vleermuizen in en nabij het plangebied is met stippen in Afbeelding 2.1 weergegeven. Om het beeld overzichtelijk en duidelijk te houden zijn niet alle waarnemingen weergegeven. Het kaartje geeft een beeld welke delen van het plangebied en omgeving het meest door de vleermuizen worden bezocht.

Afbeelding 2.1. Overzicht van vleermuizen die in het plangebied voorkomen, hierbij is de gewone dwergvleermuis aangegeven met een blauw stip, de laatvlieger met een groene stip, de grootoorvleermuis met een gele stip en de rosse vleermuis met een rode stip.

Winterverblijven

Tijdens het onderzoek naar paarverblijven en zwermplaatsen is aandacht besteed aan invasies van vleermuizen in het plangebied, welke kunnen duiden op winterverblijven van vleermuizen. Deze zijn niet waargenomen.

Vliegroutes en foerageerzones

Boven en rond het plangebied zijn met name foeragerende vleermuizen aangetroffen. De locatie waar de meeste foeragerende vleermuizen zijn aangetroffen is met groen weergegeven in Afbeelding 2.2. Op de locatie weergegeven in Afbeelding 2.2 wordt naar verhouding veel gefoerageerd. Vanuit dit bomenrijke deel schieten regelmatig foeragerende vleermuizen door tot boven het plangebied om vervolgens weer terug te vliegen.

Afbeelding 2.2. De aanwezige foeragerende vleermuizen in het plangebied.

Echte overduidelijke vliegroutes waarbij met een zekere regelmaat vleermuizen passeren zijn niet gevonden. De vleermuizen, hoofdzakelijk gewone dwergvleermuizen, vliegen willekeurig door het gebiedje en de omgeving.

3 Effectbeoordeling Flora- en faunawet

3.1 Algemeen

Binnen het plangebied zijn vier beschermde vleermuissoorten waargenomen: de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis. In Tabel 3.1 is het belang van het plangebied voor de aanwezige beschermde vleermuizen beknopt weergegeven.

Tabel 3.1: Belang van het plangebied voor vleermuizen.

Soort	Functie	Status ¹
Gewone dwergvleermuis	Foerageergebied	3, HR 4
Laatvlieger	Foerageergebied	3, HR 4
Rosse vleermuis	Foerageergebied	3, HR 4
Gewone grootoorvleermuis	Foerageergebied	3, HR 4

¹ Tabel 1, 2 of 3 Flora- en faunawet en HR Habitatrictlijn Bijlage 4.

3.2 Vleermuizen

Gewone dwergvleermuis

Binnen het plangebied zijn geen zomer- en kraamverblijven en paarverblijven van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. De verblijfplaatsen zijn waarschijnlijk elders gelegen in Riel. Het verwijderen van de aanwezige schoolgebouwen heeft dan ook geen negatief effect op de soort.

Door het verwijderen van de bomen en geringe begroeiing binnen het plangebied wordt foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis in beperkte mate aangetast. Dit heeft geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie van deze soort, gezien er voldoende alternatief foerageergebied in de directe omgeving beschikbaar blijft. Tijdens het onderzoek bleek dat de gewone dwergvleermuis hier reeds veelvuldig foerageerde. Met name boven en tussen de bomen behorend bij de kerk van Riel (ten zuiden van het plangebied) wordt vanaf de schemering tot ongeveer 23.00 uur relatief veel gefoerageerd.

Een negatief effect op de instandhouding van de lokale populatie gewone dwergvleermuis kan dan ook worden uitgesloten door de voorgenomen herontwikkeling.

Laatvlieger

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen van deze gebouwbewonende soort. De verblijfplaatsen zijn waarschijnlijk elders gelegen in Riel. Het verwijderen van de aanwezige schoolgebouwen heeft dan ook geen negatief effect op de soort.

Het verwijderen van de aanwezige bomen en begroeiing zal geen negatief effect hebben op de laatvlieger, gezien er voldoende alternatief foerageergebied in de directe omgeving beschikbaar blijft. Het planvoornemen heeft geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie van deze soort.

Rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis

De rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis zijn enkele malen in het plangebied waargenomen. Het plangebied herbergt geen belangrijke functie voor deze soorten. Met name rond de hoogopgaande vegetatie (buiten het plangebied) zijn de vleermuizen foeragerend waargenomen. Een negatief effect op de instandhouding van de lokale populatie rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis kan dan ook worden uitgesloten door de voorgenomen herontwikkeling.

4 Conclusie en Aanbevelingen

4.1 Conclusie

In het plangebied Brede School te Riel zijn vier middels de Flora- en faunawet beschermde vleermuissoorten waargenomen: de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis. Het plangebied bleek van beperkt belang als foerageergebied voor deze soorten. Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen in de vorm van zomer- en kraamverblijven en paarverblijven aangetroffen in het plangebied. Het plangebied is voor geen van deze soorten van belang voor de instandhouding van de lokale populaties.

Door de voorgenomen herontwikkeling van het scholencomplex gaan geen vaste rust- en verblijfplaatsen of belangrijke migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van de soort op populatieniveau, verloren. Voor bovengenoemde vleermuissoorten is dan ook geen ontheffing ex. art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk.

4.2 Tot slot

Het voorliggende onderzoek is gebaseerd op een gedegen onderzoek op basis van geldende vleermuisprotocollen 2012 en 2013 voor vleermuizen.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage kunt u contact opnemen met onze ecologisch adviseur M.L. (Michel) Braad (06 - 20 60 69 20) van ons bureau.

5 Literatuur

Limpens, H., Twisk, P., Veenbaas, G., 2004. Met vleermuizen overweg. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouw, Delft, en Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen, Dienst Regelingen. d.d. 6 april 2009.

Oranjewoud, 2012. Natuurtoets Brede school de Vonder te Riel.

Internet:

www.vleermuis.net

www.zoogdiervereniging.nl

